

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
- SECȚIILE UNITE -

DECIZIA Nr. 22
din 12 mai 2008

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 311 din 12/05/2009

Dosar nr. 4/2008

Sub președinția domnului prof. univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-au întrunit pentru a examina recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, referitor la aplicarea art. 48 alin. 1 lit. a) teza a II-a din Codul de procedură penală, în legătură cu compatibilitatea judecătorului care a soluționat propunerea de arestare preventivă în cursul urmăririi penale de a participa ulterior, în aceeași cauză, la soluționarea cererii de prelungire a măsurii arestării preventive.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 88 de judecători din totalul de 115 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Gabriela Scutea, adjunct al procurorului general.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru admiterea acestuia în sensul de a se stabili că judecătorul care a soluționat propunerea de arestare preventivă nu este incompatibil, potrivit art. 48 alin. 1 lit. a) teza ultimă din Codul de procedură penală, să judece în același dosar o cerere de prelungire a acestei măsuri.

SECȚIILE UNITE,

deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În practica instanțelor judecătorești nu există un punct de vedere unitar cu privire la compatibilitatea judecătorului, care a soluționat propunerea de arestare preventivă în cursul urmăririi penale, de a soluționa în aceeași cauză și cererea de prelungire a măsurii arestării preventive.

Astfel, unele instanțe au considerat că judecătorul care a soluționat propunerea de arestare preventivă în cursul urmăririi penale este incompatibil să judece, în aceeași cauză, o cerere de prelungire a măsurii arestării preventive, admitând astfel cererile de abținere formulate în temeiul art. 48 alin. 1 lit. a) teza ultimă din Codul de procedură penală.

Alte instanțe, dimpotrivă, au considerat că într-un asemenea caz nu există stare de incompatibilitate, întrucât nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute în dispozițiile art. 48 alin. 1 lit. a) teza ultimă din Codul de procedură penală.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și au aplicat corect dispozițiile legii.

În legătură cu cazurile de incompatibilitate a judecătorului, astfel cum sunt reglementate prin dispozițiile art. 46-48 din Codul de procedură penală, este de observat că în art. 48 alin. 1 lit. a) din acest cod se prevede că "judecătorul este de asemenea incompatibil de a judeca", dacă în cauza respectivă "a pus în mișcare acțiunea penală sau a dispus trimiterea în judecată ori a pus concluzii în calitate de procuror la instanța de judecată, a soluționat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale".

Prin prevederile acestui text, codul nostru de procedură penală introduce și consacră în procesul penal un principiu fundamental, menit să asigure și să garanteze desfășurarea unui proces echitabil, principiul separării funcțiilor de urmărire de cele de judecată.

Potrivit acestui principiu, prezent în toate codurile de procedură penală din statele Uniunii Europene, în procesul penal se exercită 4 funcții judiciare, și anume:

- funcția de urmărire penală, realizată de către poliția judiciară și procuror în prima fază nepublică a procesului penal, în cadrul căreia se strâng probele cu privire la existența infracțiunii, identificarea autorului faptei și pentru a se stabili dacă sunt sau nu temeiuri de trimitere în judecată;
- funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale în cursul urmăririi penale, care revine și se exercită de către un judecător, denumit, în unele sisteme de drept procesual, de drepturi și libertăți;
- funcția de verificare a trimiterii în judecată și a netrimiterii în judecată, realizată de un alt judecător, denumit, în unele state ale Uniunii Europene, judecător de cameră preliminară, iar în altele, judecător de instrucție;
- funcția de judecată, pe care o realizează în faza de judecată instanțele judecătorești.

Reglementările din codurile de procedură penală prevăd că aceste funcții se exercită separat și independent una față de cealaltă și că ele între ele, precum și cei care le realizează sunt incompatibili în exercitarea lor.

Revenind la textul art. 48 alin. 1 lit. a) din actualul Cod de procedură penală, este de remarcat că acesta reglementează tocmai separația care trebuie să existe între funcția de dispoziție asupra dreptului constituțional fundamental la libertate în cursul urmăririi penale, pe care o exercită judecătorul în faza de urmărire penală, când soluționează propunerea de arestare preventivă și de prelungire a acesteia, și funcția de judecată, pe care nu o mai poate exercita același judecător în faza de judecată, pentru că prin exercitarea unei funcții judiciare în faza de

urmărire penală el devine incompatibil să exercite o funcție de judecată în aceeași cauză în faza superioară de judecată a procesului penal.

Problema ce face obiectul recursului în interesul legii nu este însă aceea a incompatibilității dintre funcția de urmărire și cea de judecată, ci ea se referă la situația în care același judecător, în aceeași fază de urmărire penală, este compatibil sau nu să soluționeze cererea de prelungire a măsurii arestării preventive, după ce tot el, anterior, a soluționat, în aceeași cauză, propunerea de arestare preventivă.

Evident că într-o asemenea situație nu ne aflăm în prezența unei incompatibilități dintre cele la care se referă textul art. 48 alin. 1 lit. a) din Codul de procedură penală, pentru că atât soluționarea propunerii de arestare preventivă, cât și soluționarea cererii de prelungire a arestării preventive sunt realizate în exercitarea aceleiași funcții de dispoziție asupra dreptului constituțional la libertate în aceeași fază de urmărire penală, și nu în faze procesuale diferite, și, drept urmare, nu operează incompatibilitatea dintre prerogativele specifice judecătorului care soluționează cereri de restrângere a unor drepturi fundamentale în faza de urmărire penală și cele ale judecătorului care judecă cauza în faza de judecată și care are a se pronunța periodic asupra legalității și temeiniciei unor asemenea măsuri.

În consecință, în temeiul art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, precum și al art. 414² din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că judecătorul care a soluționat în cursul urmăririi penale propunerea de arestare preventivă nu devine incompatibil să soluționeze ulterior, în aceeași cauză, în aceeași fază de urmărire penală, cereri care au ca obiect prelungirea arestării preventive.

PENTRU ACESTE MOTIVE

În numele legii

D E C I D:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

În aplicarea dispozițiilor art. 48 alin. 1 lit. a) teza a II-a din Codul de procedură penală, stabilesc:

Judecătorul care a soluționat în cursul urmăririi penale propunerea de arestare preventivă nu devine incompatibil să soluționeze ulterior, în aceeași cauză, cereri care au ca obiect prelungirea arestării preventive.

Obligatorie, potrivit art. 414² alin. 3 din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 12 mai 2008.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
prof. univ. dr. NICOLAE POPA

Prim-magistrat-asistent,
Victoria Maftei